

VISITASFOREDRAG

Uranienborg menighet 14. mai 2017
ved biskop Ole Chr. M. Kvarme

Vi legger bak oss en visitasuke i en aktiv og ressurssterk menighet som kjennetegnes av fokus på gudstjenesten og et omfattende kirkemusikalsk og kulturelt arbeid. Vi har fått innblikk i et rikt og engasjert menighetsliv som både inviterer inn til kirken og åpner seg ut mot lokalsamfunnet som dere er en viktig del av.

En visitas står sentralt i biskopens tilsyn. Formålet er å «støtte, inspirere og veilede menigheten og ansatte og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet». Biskopen skal forkynne Guds ord og gi støtte til menighetens virke og fellesskap. Visitasreglementet sier at biskop og menighet sammen skal «prøve menighetslivet på Guds ord og vår kirkes bekjennelse, og inspirere til frimodighet og fornyelse». En visitas gir mulighet til å stanse opp og spørre: Hva gleder i Uranienborg menighet? Hva smerter? Hva vil vi med det vi gjør? Kan vi blankpusse det gode, slik at vi bedre kan ta hånd om det vanskelige, gi rom for visjoner og se fremover? En visitas skal også bidra til å utvikle samarbeid og åpne nye dører.

Jeg vil takke for informative og fylldige rapporter fra menighetsråd og fellesråd i forkant av visitasen. Disse beskriver mer enn det vi har hatt mulighet til å oppleve denne visitasuken.

Uranienborg kirke

I vel 130 år har Uranienborg kirke vært et godt synlig landemerke som peker oppover, som en «himmelborg» i byen, slik det står over inngangsdøren: «Her er Guds Hus, her er Himlens Port». Som langkirke i nygotisk stil, tegnet av arkitekt Balthazar Conrad Lange, føyer den seg inn i kirkearkitekturen på slutten av 1800-tallet og er listeført av Riksantikvaren. Kirkerommet preges av de storslagne glassmaleriene til Emmanuel Vigeland og gitteret foran korpartiet. Galleriet smykkes av det vakre Kuhn-orgelet. Bak i kirkerommet kombineres det høytidelige med en praktisk barnekrok og enkle bord og stoler for måltidsfellesskap. Dette er for meg et godt bilde på Uranienborg menighet: Her går det hellige, det hverdagslige og livsnødvendige hånd i hånd. Under visitasen har vi også opplevd kirkerommets mangfoldige bruk.

Gudstjenesteliv og kirkemusikk

Gjentatte ganger har vi hørt og sett at gudstjenesten er sentrum og puls i menighetslivet. Gudstjeneste i Uranienborg er høytid, hellighet og fellesskap, og vi har merket *gudstjenestebegeistringen*. Det har gitt seg utslag i en betydelig økning i gudstjenestedeltakelsen de senere årene – med et snitt som nærmer seg 200 – og en økning i nattverddeltakelsen. En av årsakene kan være at dere har fokus på kvalitet i alt dere gjør. «Hit kan vi våge å ta med oss andre», ble det sagt. Jeg hører om god forkynnelse – om «inspirerende og kloke prekener», som en sa – og om et rikt kirkemusikalsk

liv. Samtidig arbeider dere målrettet for at «menighetsfellesskapet selv skal være et syngende fellesskap som forener egen salmesang med korsang på høyt kvalitetsnivå», som det står i menighetens årsmelding. Til sammen gir dette mange en opplevelse av å være med på *noe som er større*.

Denne uken har vi tatt del i det rike gudstjenestelivet: Onsdag var det formiddagsmesse som gav rom for ettertanke i hverdagen – denne gangen beriket av tre trompeter som urframførte musikk av Bjørn Morten Christophersen. Barnemessen senere på dagen gjorde et sterkt inntrykk, der små og store vandret rundt i kirkerommet og stoppet opp: ved bønnestedet bad vi Fader vår, ved døpefonten dyppet vi fingrene i vannet og tegnet korsets tegn på panne og bryst, før vi gikk opp i alterpartiet og fikk «dåpsmat», nattverd, av sokneprest, Ellinor og Jakob. Dette var en frodig gudstjeneste med substans og representerer noe som er særdeles viktig: at barna får delta i en gudstjeneste som de kan vokse i og med – og som de ikke vokser fra.

Evensong torsdag kveld var himmelsk! Uranienborg Vokalensemble framførte flere verker a capella med imponerende klanger, på høyde med det beste i vår Internasjonale Kirkemusikkfestival, og ledet oss i den felles kveldssalmen «O, bli hos meg». Men denne sammenhengen mellom gudstjenestefeiring og kirkemusikk følger dere opp den kanskje viktigste åndelige fornyelse i vår kirke de siste tiårene: den som er kommet gjennom nye salmetekster og melodier og gjennom øvrig kirkemusikalsk virke. Det har vi også fått oppleve i dagens storslåtte festgudstjeneste.

Gudstjenestene på Uranienborghjemmet én gang i måneden føyer seg inn i menighetens samlede gudstjenestetilbud. Jeg er glad for at prest og kantor sammen med Uranienborghjemmet legger til rette for at de som ikke lett kommer seg til kirke, får fellesskap om ord og sakrament der de bor.

Kirkemusikken og korvirksomheten har samtidig sin egen arena, og dere har lagt vekt på gratisarrangement for at ikke økonomi skal være et hinder for de gode musikalske opplevelsene – noe som er gjort mulig gjennom sponsormidler. At kollektinntektene går til diakonalt arbeid i andre deler av Domprostiet, er en god solidaritetsmodell for kirkelig arbeid i byen vår.

Det høye kravet til kirkemusikalsk kvalitet kan også ha sin bakside. Kanskje er det flere her som ville ha hatt glede av å synge i kor på et enklere nivå? Ideen om et prosjektkor som er åpent for alle, er sådd, og stab og menighetsråd utfordres til å vurdere denne muligheten.

Gudstjenestefellesskap og bordfellesskap hører sammen i Uranienborg. Det være seg lunsj etter hverdagsmessen onsdag eller pølsemiddag i forkant av barnemessen. Den flotte kirkekaffen etter søndagsgudstjenesten som menighetens «husmor», Borghild Korslund, står for sammen med «25 glade kakebakere», er viden kjent i byen. Og dagens kirkekaffe har ikke latt våre forventninger bli til skamme!

Diakoni, fellesskap og internasjonalt engasjement

I årsrapporten for 2016 skriver dere: «*Vi ønsker å se alt arbeidet i menigheten som en bit av et større diakonalt hele. Alt vi driver med bør til syvende og sist være diakoni i den forstand at kirken er kalt til å leve et tjenende liv for sin Herre og sin neste i alt vi gjør.*»

Det er også slik jeg opplever Uranienborg menighet – konkretisert i mange gode tiltak. Mandag ettermiddag fikk vi være med på den internasjonale Språkkaféen og tirsdag på Hyggetreffet. Det samme diakonale engasjement stod også sentralt i samtaler om planer for krypten under kirken. Fokus på møteplasser, fellesskap og måltid har vært en gjennomgangstone, og vi har hørt om økonomisk bidrag til diakonalt arbeid andre steder i Domprostiet – og mye mer.

I forkant av visitasen fikk vi et *notat om diakoni* fra soknepresten. Det gir forankring og grunnlagstenkning til diakonien og setter menighetens aktiviteter inn i en større sammenheng og helhet. Notatet beskriver en diakonal kirke der medmenneskelig tjeneste og vitnesbyrd holdes sammen. Der tro ikke er en forutsetning for deltakelse i aktiviteter, men der det samtidig er "en åpen linje inn mot 'alteret' – undervisning og forkynnelse". Notatet oppsummerer det slik: Det er «en visjonær kirkelig diakonal oppgave å skape arenaer for undervisning, fellesskap, lek, opplevelser, kunst og kulturopplevelser knyttet til fellesskapet i menigheten og til kirkerommet».

Dette er en tenkning og praksis som allerede lever i Uranienborg menighet, og jeg oppmuntrer dere til fortsatt systematisk arbeid og konkretisering av denne visjonen i stab, menighetsråd, blant frivillige og i menigheten i sin helhet.

Barn og unge og trosopplæring

Den lokale planen for trosopplæring som dere har fått godkjent, gir en grundig og god beskrivelse av menighetens særpreg, og hva dere tenker om trosopplæringen nettopp hos dere. I møtet med trosopplæringsleder og trosopplæringsutvalget fikk vi innblikk i status og videre tenkning rundt tiltak fremover. I en menighet med så mange aktiviteter og lokal kreativitet kan det være utfordrende å få en plan «ovenfra» som gir så sterke føringer på arbeidsformer og tiltak. Uranienborgs egen plan må bygge på lokale forutsetninger og ressurser og sees i sammenheng med menighetens øvrige og mangfoldige virke. Trosopplæringsarbeidet må heller ikke avgrenses til et ansvar for noen få, men et ansvar som må deles av menighetsrådet og staben. Med kun 20 prosent stilling for trosopplæringslederen i dette omfattende arbeidet, er det et betydelig behov for frivillige ledere.

Trosopplæringsplanen beskriver punktuelle tiltak som sikter på å nå bredden av de døde. Her vil dere komme i kontakt med barn som ikke uten videre kommer til andre aktiviteter. Da blir det vesentlig at de punktuelle bredde tiltakene får stå i en vekselvirkning med det kontinuerlige arbeidet for barn og unge, slik som søndagsskole, gudstjenester, korvirksomhet med mer. Målet er at barn og unge får oppleve at de hører hjemme i kirken.

Vi er midt inne i en periode med dåp som satsingsområde i Oslo bispedømme. Bakgrunnen er synkende dåpstall blant kirkens medlemmer. I statistikken ser jeg samme tendens hos dere. Vi har derfor en oppgave i å minne folk om dåp som en mulighet - også innenfor en enkel ytre ramme.

Forrige søndag feiret dere konfirmasjon for 25 konfirmanter. De senere årene har kullet holdt seg forholdsvis stabilt på rundt 30. Tirsdag kveld møtte vi – sammen med bispedømmets ungdomsråd (URO) - et knippe ungdomsledere, både praksisstudenter fra Menighetsfakultetet og frivillige ungdomsledere. Mange konfirmanter fortsetter året etter i et ledertreningsopplegg, men det er vanskelig å etablere et miljø utover dette. Tid synes å være en mangelvare hos mange ungdommer. Planene om å inkludere ungdom tydeligere i den ordinære gudstjenesten – fremfor egne ungdomsgudstjenester - er derfor spennende. Men også i dette nærområdet er det unge som faller utenfor og er ensomme. Hvordan kan ungdomsarbeidet fange opp disse med et tilbud?

Vi er nå inne i Oslo bispedømmes ungdomsår. Vårt ønske er å løfte frem ungdomsarbeidet i menighetene, sette fokus på ungdommenes plass i menigheten og å bidra til rekruttering til kirkelig tjeneste. Vil det kunne bli en styrke også for Uranienborg å inngå samarbeid med andre menigheter for å skape et større kristent ungdomsmiljø?

Skole og barnehage

I møte med rektor, foreldre, lærere og elever ved Uranienborg skole drøftet vi erfaringer med skolens arbeid for å inkludere ulike elevgrupper. Blant annet innebærer det markering av ulike merkedager som menneskerettighets søndagen og Holocaustdagen. «Det er viktig at alle har det bra», påpekte fjerdeklassingene Emma og Edvard fra elevrådet. Rektor hadde også invitert Nina Grünfeldt inn i samtalen på skolen. Hun presenterte sitt konsept «Coexista», et prosjektarbeid blant barn og unge mot ekstremisme og for forståelse mellom jøder, muslimer og kristne.

Jeg er glad for det gode samarbeidet mellom kirken og skoler og barnehager i området, både når det gjelder påskevandring og krybbevandring og skolegudstjenester. Kirken har for øvrig mye kompetanse innenfor enkelttemaer i skolens læreplaner. I flere menigheter er det lagt opp til systematiske opplegg for samarbeid.

Både i møte med Uranienborg skole – og senere med Bydel Frogner – ble det uttrykt anerkjennelse til menigheten og ungdomspresten for samarbeidsprosjektet «Alternativ opplæring» for ungdom som trenger en annen arena for mestring, læring og sosialisering. Dette er et samarbeid som vil fortsette.

I andre klasse ble jeg møtt med sang: «Du har noe ingen andre har, Ingen er som deg» og «De trodde at Jesus var borte. De trodde at Jesus var død. Da stod han på stranden en morgen som lyste rød». I tidligere tider var det

gjærne biskopen som stilte elevene spørsmål når han var på skolebesøk. Nå var det elevene som satte meg på prøve med spørsmål som «Hvem er sjefen over deg?», «Har du noen gang snublet i kappen din?», «Liker du å være i kirken hver søndag?» og «Hvordan tror du det ser ut i himmelen?».

Undervisning og refleksjon blant voksne

Det er ikke ofte jeg mter et så omfattende tilbud knyttet til undervisning og refleksjon blant voksne, som det som presenteres i menighetens årsrapport. «Samlet tilbyr disse ulike møtestedene en fornyet anledning til refleksjon og engasjement rundt tro og kirke og aktuelle saker i tiden og samfunnet», skriver dere. Jeg legger merke til at dere i strateginotatet også har planer for to nye tiltak: samtalegrupper blant konfirmantforeldre og undervisning om gudstjenestens liturgi. Jeg støtter også ønsket som kom frem i samtaler, om å videreutvikle arenaer for fordypning, refleksjon og åndelige fellesskap, der samtale om tro og eksistens står sentralt.

Onsdag kveld fikk jeg selv bidra på Midtøstenforum med foredrag om «Kristne i Israel og Palestina – messianske jøder og kristne palestinere». Midt i en konflikt som bare synes å eskalere, kan og skal glimt av nye initiativ på tvers av etniske og religiøse skillelinjer hjelpe oss å holde håpet levende. Jesustroende på begge sider av konflikten trenger vår særskilte støtte og forbønn, og jeg verdsette menighetens kontakt med Betlehem, menighetsturene dit og besøkene derifra.

Bydel Frogner

Representanter fra Bydel Frogner tegnet i møtet torsdag formiddag et bilde av en bydel med store sosiale ulikheter, fra en stor og velstående akademisk og ressurssterk befolkning med framstående jobber til de tusen barna som lever i lavinntektsfamilier og ikke har mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Fra veletablerte familier til nyankomne flyktninger og asylsøkere, er det en bydel med både stabilitet og stor mobilitet. Vi fikk høre at mange barn og unge opplever prestasjonspress. Mange opplever ensomhet og isolasjon, og rus blant ungdom er et betydelig problem.

Frivillige lag og organisasjoner, deriblant menighetene i bydelen, oppfordres derfor av bydelen til å engasjere seg. «Vi trenger hjelp til å se de konkrete utfordringene, og jeg håper dette møtet er en begynnelse», sa soknepresten. Som kirke er vi opptatt av samspill med lokalsamfunnet. Eller som daglig leder uttrykte det under samtalen vi hadde med staben: «Jeg er opptatt av at menigheten skal sette sitt fotavtrykk på lokalsamfunnet». Jeg oppfordrer derfor til jevnlig og direkte kontakt mellom bydelen og Uranienborg, Frogner og Fagerborg menigheter.

Boligstiftelsen og kryptprosjektet

Et særtrekk ved Uranienborg menighet er de økonomiske mulighetene Uranienborg Menighets Boligstiftelse gir til å finansiere hele eller deler av stillinger i tillegg til de faste stillingene fra Fellesråd og Bispedømmeråd. I løpet av visitasen har vi møtt Boligstiftelsen og fått innblikk i formål og drift. Her er det en strategisk tenkning som tilgodeser diakonalt arbeid og barne-

og ungdomsarbeid, blant annet gjennom leie av leilighetene i det dere kaller Blokka. Dette utgjør flere årsverk til menighetens arbeid. Boligstiftelsen står også sentralt i planene for krypten.

Det er en god stund siden jeg fikk de første henvendelsene om utbygging og utnyttelse av kjellerrommet under koret i kirken – det som kalles krypten. På møtet med Kryptkomiteen ble det framført gode argumenter for slik utnyttelse: Menighetshuset er overbooket, og det trengs mer plass til de ulike aktivitetene. Dere mister noe ved at mange av aktivitetene skjer i menighetshuset, kvartaler unna kirken. I kirken er sakristi og tilgjengelige rom også for små, det er behov for større bakrom ved gudstjenester og konserter. I bunnen ligger også en folkekirkelig visjon: Dere vil skape en arena som kan brukes av lokalsamfunnet, tett opp til det hellige rommet. Økonomisk søkes prosjektet finansiert gjennom midler fra Boligstiftelsen. Det vil ikke belaste Kirkelig fellestråds budsjett. Jeg er ikke i tvil om at en slik utvidelse av romkapasiteten i kirken vil få stor betydning for menighetsliv og lokalsamfunn, og avventer en ny henvendelse til godkjenning av planene.

Stab, menighetsråd og frivillige

Uranienborg menighet har en særdeles dyktig stab. Dere verdsetter hverandres kompetanse og gir uttrykk for mye godt samarbeid. «Jeg stoler på dem jeg jobber sammen med, slik at jeg kan hvile i det jeg skal gjøre», var det en som sa. «Her er det rom for å legge frem ideer og forslag – og møtes med begeistring», sa en annen. Høyt aktivitetsnivå og krav til kvalitet kan imidlertid også være utfordrende. Jeg ønsker derfor at dere har syn for sårbarheten hos den enkelte i en hektisk hverdag. Det er særdeles viktig ved utskiftninger og når det kommer nye medarbeidere.

I Kirkelovens paragraf 9 heter det: «Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet». I tråd med dette har dere gjort et grundig arbeid med strategien for 2017-2018. Denne bygger på visjonen og strategien for Oslo bispedømme, *Mer himmel på jord*, og legger opp til aktiv involvering av menighetens lemmer. «Jeg setter pris på det menighetsbyggende arbeidet – på møteplassene som skapes ved dyktige entreprenører som drar i gang», sa leder av menighetsrådet.

Statistikken for 2016 viser at 220 frivillige er engasjert i menighetens ulike aktiviteter. Gjennom frivillig arbeid kan flere kjenne at de betyr noe og hører til. Samtidig bidrar det til fellesskap og vennskap. Takk også til dere frivillige som holder tak i og organiserer frivilligheten! I vår kirke vil de frivillige ikke bli mindre viktige med årene. I 2018 vil Oslo bispedømme ha et særskilt fokus på frivillighet. Da trenger vi de gode fortellingene om hva det er som skaper frivillig engasjement, og da vil vi gjerne motta og bringe videre erfaringer og innspill fra dere.

Oppfølging

Menighetsråd og stab vil i etterkant av visitasen få en punktliste over tiltak til oppfølging. Det vil i hovedsak være en bekreftelse på utfordringer dere allerede har sett og ønsker å ta tak i. Her nevner jeg følgende:

1. Dere har gjort et godt stykke arbeid med Strategiplan for 2017-2018. Dere har en lokal trosopplæringsplan for to år og et grunnlagsnotat om diakoni. Dette er viktige dokumenter for menighetens satsinger og virke, og jeg ønsker dere lykke til med oppfølgingen av disse planene.
2. Jeg har særlig registrert utfordringen i ungdomsarbeidet etter konfirmasjonen. Jeg støtter tanken om et «tweens-tilbud» som bidrar til å følge barna helt fram til konfirmasjonsalderen. Hvordan kan dere også samarbeide med menighetene i området/bydelen for å skape et større miljø for de eldre ungdommene?
3. Dere balanserer mellom krav til kvalitet i alle ledd og det å skape rom for det sårbare og enklere. Dette er dere oppmerksomme på. I møte med bydel Frogner ble det satt ord på sosiale forskjeller og fattigdom også i disse deler av byen. Hvordan vil menigheten møte denne situasjon i tiden som kommer?

Takk

Når jeg nå oppsummerer visitasen, fylles jeg med glede og takknemlighet og hilser dere med Paulus' ord til menigheten i Tessaloniki: *«Vi takker alltid Gud for dere alle når vi husker på dere i våre bønner. For vår Gud og Fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp til vår Herre Jesus Kristus.»* (1 Tess 1, 2-4).

Så gjenstår det å takke for fellesskapet i Uranienborg menighet denne uken. Dere har lagt ned et stort arbeid i forberedelser og gjennomføring. Takk til staben og alle som bidrar med frivillig innsats. Takk til menighetsrådet som har ansvar for et rikt og mangfoldig virke. Takk til Uranienborg Menighets Boligstiftelse og Kryptkomiteen. Takk til rektor og alle vi møtte på Uranienborg skole og for samtalen med Bydel Frogner. Takk til alle på Språkkaféen, Hyggetreffet og Midtøsten-Forum. Takk for fellesskap på onsdagsmessen, småbarnsmessen og Evensong. Takk til ungdomsledere og dere som arbeider med trosopplæring. Takk også til domprosten, kirkevergen og nære medarbeidere som har fulgt med under visitasen.

Takk for samarbeidet om en flott gudstjeneste, og til dere som har forberedt denne kirkekaffen. Det har vært og er godt å være sammen med dere, og jeg takker Gud for dere.

Gud velsigne Uranienborg menighet!

Ole Chr. M. Kvarme
Biskop